

TA'LIMNING DASTLABKI BOSQICHIDA BOLANING MUSIQIY RIVOJLANISHI, BOLALAR BILAN BIRINCHI DARSLARNING ASOSIY MAZMUNI

Muallif: Nurboyeva Mahliyo Amaliddinovna ¹

Affilyatsiya: Toshkent davlat pedagogika universiteti Musiqiy ta'lim yo'nalishi 2-bosqich magistranti ¹

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14466730>

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilari bilan musiqiy cholg'ularini o'rganish uchun ilk qadam “Musiqqa madaniyati” darslarining o'ziga hosligi, Ta'limning dastlabki bosqichida bolaning musiqiy rivojlanishi, bolalar bilan birinchi darslarning asosiy mazmuni haqida ma'lumotlar keltirilgan. Musiqqa madaniyati darslari o'quvchilarda musiqani idrok etish malakalarini o'stirish, unga emotsional munosabatni shakllantirishdan iborat.

Kalit so'zlar: Musiqiy qobiliyat, Kognitiv, optimistik, temperament, animatsion filmlar, individual, amaliy va nazariy bilimlar, intellectual.

Boshlang'ich sinf o'quvchilariga Fortepiano cholg'usini chalishni o'rgatish ko'p kuch talab qiladigan ko'p qirrali va juda murakkab jarayondir. O'ylaymanki, ta'limning boshlang'ich davri o'qituvchi faoliyatidagi eng muhim va qiyin bosqich, bu farzandlarimizni keyingi rivojlanishiga asos bo'ladi. Boshlang'ich ta'limning vazifasi bolani musiqqa olami, uning ifodalash vositalari va instrumental timsoli bilan ushbu yosh uchun qulay, badiiy va qiziqarli shaklda tanishtirishdir. Ta'limning dastlabki yillaridanoq, o'quvchi keng profilli musiqachi, ijodiy - eshitish, pianistik, kognitiv qobiliyatlarni rivojlantirishni o'qitish usullari va didaktik texnikasining yagona tizimida moslashuvchan tarzda birlashtira oladigan o'qituvchiga ehtiyoj seziladi. O'qituvchining mashaqqatli ishida zarur bo'lgan barcha fazilatlarni sanab o'tish qiyin. Bolalar o'qituvchisi turli xil iste'dodlarga ega bo'lishi kerak, u ko'p narsani bilishi va qila olishi kerak; Biroq, undan talab qilinadigan eng muhim narsa bu bolalarga cheksiz muhabbatdir. Bolalar bilan ishlash faqat o'qituvchi bolalar psixologiyasining chuqur bilimiga tayanib, bolalik xususiyatlarini tushunsa, muvaffaqiyatli bo'lishi mumkin. O'qituvchiga qo'yiladigan asosiy talablardan biri - o'quvchiga nisbatan beqiyos xushmuomalalik va mutlaq hurmatdir. Haqiqiy ustoz, eng avvalo, haqiqiy do'st, suhbatdosh va maslahatchidir. O'qituvchi va talaba o'rtasidagi to'liq o'zaro tushunish asosidagina yuqori natijalarga erishish mumkin.

O'quvchi bilan darsga oldindan tayyorgarlik ko'rilib, ish rejasini o'ylab ko'rish, o'rganish uchun aniq materialni tanlash maqsadga muvofiq. Darslar tashkiliy, qiziqarli va hayajonli bo'lishini ta'minlash o'qituvchi uchun muhim. Men birinchi darslarimni turli xil o'yinlar tarzda o'tkazaman. Bolaning e'tiborini bir o'yindan boshqasiga o'tkazish

darslarda ajralmas daqiqani vujudga keltiradi. Bu esa o'quvchining charchamasligini, qiziqish va istak bilan o'qishini ta'minlaydi. O'z his-tuyg'ularingizni bolaga yuklash emas, balki u bilan birga yaratish muhimdir. O'qituvchining kayfiyati har doim talabaga uzatiladi, shuning uchun o'qituvchining shaxsiy hayotida nima bo'lishidan qat'i nazar, u sinfga do'stona tabassum bilan kirishi, optimistik bo'lishi va o'quvchiga ijodiy kuchini "yuqtirishi" shart. Yana bir muhim talab - o'quvchilarning ota-onalari bilan doimiy hamkorlik. Pedagogik takt nafaqat bolalarni, balki ota-onalarni ham mag'lub etadi. Ular bolaga psixologik xavfsizlik tuyg'usini beradi, shuning uchun o'quvchi bilan birinchi darslarda ota-onalari hozir bo'lishlari tavsiya etiladi deb o'ylayman. Ota-onalar o'qituvchiga o'quvchining yanada aniq va to'liq tasavvurini yaratishga yordam beradi. Buning yordamida siz bolangiz bilan aloqani tezroq topishingiz mumkin.

Sinfimga qadam qo'ygan har bir yangi o'quvchi o'ziga xos olam, o'ziga xos xususiyatlar, xarakter, temperament, hali ishga solinmagan salohiyat va qobiliyatga ega shaxs bo'lib, ularni ochib berish albatta menga bog'liq deb o'ylayman. Bu davrda alohida sezgirlik, chidamlilik va bu bolaning ichki dunyosi va manfaatlarini tushunish qobiliyatini namoyon etish kerak. Bola uchun musiqa uyda, bolalar bog'chasida kuylangan, musiqiy ertak va animatsion filmlarda eshitilgan sevimli qo'shiqlari tasvirida qoladi. Shuning uchun ham hech qanday holatda o'qituvchi o'zining birinchi darslarini notalar, mashqlar va barmoqlar bilan tanishtirish bilan boshlamasligi kerak. Men birinchi mashg'ulotlarni o'yinli mashg'ulotlarga aylantirishga harakat qilaman - o'yinlar: biz qo'shiq aytamiz, zarba beramiz, qarsak chalamiz. O'yin shaklida berilgan o'quv materialini idrok etish osonroq, o'ziga jalb qiladi va o'zingiz biror narsa qilish, eslash, takrorlash - ya'ni o'rganish istagini uyg'otadi. Bunday vaziyatda bola osonroq "ochiladi" va biz bir-birimizni yaxshiroq bilib olishimiz oson kechadi.

Musiqiy qobiliyatlar - bu shaxsning individual xususiyatlari (musiqa sohasidagi odamning tabiiy iste'dodi), shu bilan belgilanuvchi musiqiy tinglash, ritm hissi, musiqiy xotira kabi mezonlar, hissiy sezgirlik, musiqiy fikrlash va tasavvurlardir. Musiqiy qobiliyatlar musiqiy faoliyat orqali rivojlanadi. Barcha bolalarda musiqiy qobiliyatlar turlicha namoyon bo'ladi. Bazi bolalarda mashg'ulotning ilk bosqichidan musiqiy qobiliyatlarning uchta asosiy turi: ritm, eshitish, xotira juda aniq namoyon bo'ladi, tez va oson rivojlanadi. Bu bolalarning musiqiy qobiliyatini ko'rsatadi. Musiqiy qobiliyatlarga bag'ishlangan asarlar orasida B.M. Teplova "Musiqiy qobiliyatlar psixologiyasi" kitobi alohida o'rin tutadi.

Piano chalishni o'rganish nafaqat amaliy, nazariy va intellektual bilimlarni egallashni, balki musiqiy qobiliyatlarni rivojlantirishni ham o'z ichiga oladi: o'quvchilarda musiqiylik. Musiqiylik - bu o'quvchilarning turli xil musiqiy faoliyat turlarida o'zini faol namoyon etishiga imkon beradigan qobiliyatlar yig'indisi sifatida aniqlanadi. Musiqani tushunish, qo'shiq aytish va ifodali harakat qilish, musiqiy ijod bilan shug'ullanish qobiliyati. Musiqiy qobiliyat musiqa mazmunini his qilish qobiliyati bilan birgalikda musiqiylikni tashkil qiladi. Musiqachi o'qituvchi ikki omil - musiqa va o'quvchining shaxsiyati, uning xususiyatlari, intilishlari va qobiliyatlari bilan shug'ullanishi kerak.

Boshlang'ich sinf o'qituvchisining ishi, albatta, oson emas va o'qituvchiga qo'yiladigan talablar haqiqatan ham juda qattiq. Ammo bu ishning mukofoti nihoyatda yuqori. Biz bolalarga musiqaning sirli va ajoyib olamini ochamiz, ularni sehrlilik tovushlar

olami bilan tanishtiramiz va shu bilan haqiqiy, barkamol odamlarning tug'ilishiga yordam beramiz.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

Mirziyoyev Sh. "Erkin va farovon, Demokratik (O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz' 2016-yil.

Soipova D. musiqiy ba musiqiy-nazariy bilimlami o'zlashtirish jarayonini takomillashtirish - Toshkent, fan va texnologiyalar markazi nashriyoti, 2005 YIL

Ho'jayeva M. "Umumta'lim maktablarida musiqa o'qitish metodikasi" O'z.D.K.tahrir-nashriyot bo'limi. Toshkent., 2008-yil.

